

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Кафедра археології та етнології України

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-педагогічної роботи
проф. Хмарський В. М.
«_____» _____ 2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МЕТОДИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ, АНАЛІЗ ТА ПРЕЗЕНТАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ»

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти _____ третій (докторський)

Спеціальність _____ 032 Історія та археологія
(код і назва спеціальності)

Інститут/факультет _____ історичний
(назва інституту, факультету)

2017 – 2019

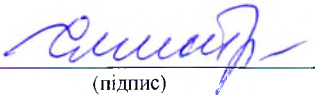
Робоча програма складена на основі навчальної програми з дисципліни «Методи наукових досліджень, аналіз та презентація результатів дослідження».

Розробник: Сминтина О.В., доктор історичних наук, професор, зав. кафедрою археології та етнології України

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри археології та етнології України

Протокол № 11 від «21» 06 2017 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(Сминтина О.В.)
(прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) історичного факультету

Протокол № 11 від «26» 06 2017 р.

Голова НМК

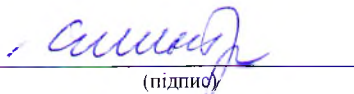

(підпис)

(Синявська О.О.)
(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри археології та етнології України

Протокол № 1 від «3» 09 2018 р.

Завідувач кафедри

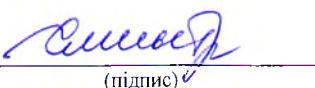

(підпис)

(Сминтина О.В.)
(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри археології та етнології України

Протокол № 1 від «03» 09 2019 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(Сминтина О.В.)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 3	Галузь знань <u>03 Гуманітарні науки</u> (шифр і назва)	Нормативна	
годин – 90	Спеціальність <u>032 Історія та археологія</u> (код і назва)	Рік підготовки:	
залікових модулів – 2	Спеціалізація (ї): <hr style="width: 50%; margin: 0 auto;"/> (назва) Рівень вищої освіти: <u>Третій (докторський)</u>	2-й	—
змістових модулів – 2		Семестр	
ІНДЗ* – творче завдання (вид завдання)		1-й	—
		Лекції	
		2 год.	—
		Практичні, семінарські	
		6 год.	—
		Лабораторні	
		— год.	—
		Самостійна робота	
		82 год.	год.
		у т.ч. ІНДЗ*: 40 год.	
	Форма підсумкового контролю: <i>іспит</i>		

* – за наявності

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета формування у студентів здатностей вільно оперувати методами наукових досліджень та презентувати результати дослідження

Завдання

- ознайомлення студентів з методами та теоретичними підходами до процесу наукового дослідження в сучасній структурі історичних наук
- формування у студентів базових навичок апробації та презентації результатів наукових досліджень в усній та письмовій формах

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) загальних (ЗК):

КЗН.01 - здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

КЗН.02 - навички використання новітніх інформаційних і комунікаційних технологій

КЗН.03 - здатність проведення самостійних досліджень на сучасному рівні

КЗН.04 - Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

КЗН.06 - Здатність розробляти та управляти науковими проектами та/або складати пропозиції щодо фінансування наукового дослідження, реєстрації прав інтелектуальної власності

КІ.01 - у достатній мірі володіти українською мовою для усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження

КІ.03 - базові дослідницькі навички

б) фахових загальних (КФЗ):

КФЗ.04 - здатність застосовувати на практиці класичні та новітні методи наукових досліджень, моделювати основні процеси майбутнього дослідження з метою вибору методів та методик дослідження

КФЗ.05 - можливість коментувати, анотувати, редагувати тексти і документи у відповідності до критичних вимог історичної та археологічної дисциплін

КФЗ.06 - здатність представляти результати наукових досліджень у вигляді звітів, доповідей на симпозіумах, наукових публікацій з використанням сучасних інформаційних технологій

в) спеціальних фахових (КФС):

КФС.01 - оволодіння загальними знаннями відносно методології, інструментарію та питань широких діахронічних, тематичних та просторових перспектив світової історії від стародавньої цивілізації до сучасності

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати: основні методи та теоретичні підходи до процесу наукового дослідження в системі історичних наук.

вміти: застосовувати ці методи та теоретичні підходи на практиці;

презентувати результати наукових досліджень в усній та письмовій формі українською та/або іноземними мовами.

Студент буде здатен:

- Моделювати власне наукове дослідження одноосібно, у складі команди та у мультидисциплінарному оточенні;
- Розробляти структуру методології власного наукового дослідження
- Визначати найефективніші засоби репрезентації результатів власного наукового дослідження
- Використовувати набуті навички, знання та вміння для отримання цільового фінансування власних наукових досліджень.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Методи наукових досліджень в історії та археології.

Тема 1. Загальнонаукові та спеціальні методи історичних досліджень.

Методологія та методика наукового дослідження в системі гуманітарних наук. Базові парадигми та принципи історичних та археологічних досліджень та їх динаміка протягом кінця ХІХ – початку ХХІ.

Загальнонаукові та загальноісторичні методи дослідження: теоретичний, системний, метод історико-синхронного аналізу; порівняльно-історичний, історико-типологічний; історико-генетичний тощо.

Спеціально-наукові методи в історії, археології, етнології, археографії, нумізматиці та інших історичних науках.

Тема 2. Міждисциплінарність та трансдисциплінарність в історії та археології.

Пізнавальний потенціал наукового синтезу та міждисциплінарного підходу у баченні представників різних методологічних напрямків.

Новітні тенденції в історичних дослідженнях, новітні історичні школи та транс дисциплінарний підхід.

Змістовий модуль 2. Форми апробації та презентації результатів наукових досліджень.

Тема 3. Попередня апробація результатів наукового дослідження

Наукова доповідь як форма апробації результатів наукового дослідження. Специфіка та регламент наукових форумів: відкрита лекція, семінар, симпозіум, конференція, конгрес тощо.

Принципи та регламент усної презентації результатів наукового дослідження. Особливості застосування комп'ютерної та аудіо-візуальної техніки у попередній апробації результатів археологічних, етнографічних та пам'яткоохоронних досліджень.

Принципи наукової етики та дотримання авторських прав в контексті попередньої апробації результатів наукового дослідження.

Тема 4. Презентація результатів наукового дослідження у друкованій (письмовій) формі.

Види друкованих праць та принципи їх формування та обігу. Тези, матеріали конференцій, статті, статті в фахових (наукометричних виданнях), монографії, підручники як засоби презентації результатів наукових досліджень.

Кваліфікаційна, дипломна, магістерська роботи та дисертація доктора філософії як форми презентації результатів наукового дослідження.

Принципи оформлення наукового апарату. Ілюстрації, аудіо-візуальні матеріали та інші види додатків.

Реферат, автореферат, анотація, ключові слова, шифр УДК в системі презентації результатів наукових досліджень.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п/с	лаб	ср		л	п/с	лаб	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Методи наукових досліджень в історії та археології.										
Тема 1. Загальнонаукові та спеціальні методи історичних досліджень.			2		21					
Тема 2. Міждисциплінарність та трансдисциплінарність в історії та археології		2			20					
Разом за змістовим модулем 1	45	2	2		41					
Змістовий модуль 2. Форми апробації та презентації результатів наукових досліджень.										
Тема 3. Попередня апробація результатів наукового дослідження			2		20					
Тема 4. Презентація результатів наукового дослідження у друкованій (письмовій) формі			2		21					

Разом за змістовим модулем 2	45	0	4		41					
ІНДЗ*	40									
Усього годин	90	2	6		82					

* – за наявності

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Навчальним планом не передбачені	

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальнонаукові та спеціальні методи історичних досліджень	2
2	Попередня апробація результатів наукового дослідження	2
3	Презентація результатів наукового дослідження у друкованій (письмовій) формі	2

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Навчальним планом не передбачені	

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ види завдань	Кількість годин
1	Загальнонаукові та спеціальні методи історичних досліджень / підготовка до практичного заняття [1]	21
2	Міждисциплінарність та трансдисциплінарність в історії та археології / підготовка до лекції [1]	20
3	Попередня апробація результатів наукового дослідження / виконання індз [3]	20
4	Презентація результатів наукового дослідження у друкованій (письмовій) формі / виконання індз [3]	21
	Разом	82

До самостійної роботи належить:

[1] – підготовка до лекцій, практичних, семінарських, лабораторних занять;

[2] – написання рефератів, есе;

[3] – індивідуальне навчально-дослідне завдання

9. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Охарактеризувати методологію власного наукового дослідження та презентувати перед аудиторією один з проміжних результатів наукового дослідження.

10. Методи навчання

Словесні (розповідь-пояснення, бесіда, проблемна лекція), наочні (ілюстрація, демонстрація) та практичні (вправи, практична робота, реферати тощо).

Методи інтерактивного навчання – колективні дискусії, навчально-ділові ігри.

Пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу, частково-пошукові методи

11. Методи контролю

1. Виконання індз та завдань для самостійної роботи
2. Участь в колективних дискусіях, навчально-ділових іграх.

12. Питання для підсумкового контролю

1. Сутність поняття "об'єкт наукового дослідження" в історії та археології.
2. Сутність поняття "предмет наукового дослідження" в історії та археології
3. Епістема та парадигма: сутність понять та проблема співвідношення
4. Науковий напрямок: сутність поняття та історіографічні приклади
5. Поняття про наукову школу в радянській та "західній науці": порівняльний аналіз
6. Основні види наукової продукції наукових шкіл
7. Тип: основні підходи до визначення сутності поняття
8. Сутність категорії "властивість". Співвідношення понять "властивість", "якість" та "ознака"
9. Типологічний метод в історії та археології
10. Загальнонаукові методи в історії та археології
11. Спеціально-наукові методи в історії та археології
12. Основні форми апробації результатів наукового дослідження.
13. Міждисциплінарний підхід в історії та археології: історія та сучасність
14. Трансдисциплінарність в сучасному гуманітарному знанні
15. Структура процесу наукового пізнання

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Орієнтовний приклад для екзамену

Поточний контроль		Модульний контроль 1	Модульний контроль 2	Підсумковий контроль	Сума балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2				
25	25	20	20	10	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Методичне забезпечення

1. Сминтина О.В. Давня історія України. Ч. 1. Епоха антропосоціогенезу та ранньопервісної общини. - Одеса: Гермес, 1999.
2. Сминтина О.В. Історія первісного суспільства: Методичний посібник для студентів заочного відділення історичного факультету. - Одеса: Гермес, 1999
3. Сминтина О.В. Історія первісного суспільства // Робочі програми фундаментальних професійно-орієнтованих дисциплін для студентів історичного факультету. – Одеса: Гермес, 2002. – С. 45-88.
4. Сминтина О.В. Історія первісного суспільства: методичний посібник для студентів заочного відділення історичного факультету. – Вид. 2-ге. – Одеса: GMM Press, 2002. – 16 с.
5. Сминтина О.В. Проблеми мезоліту-неоліту // Програми професійно-орієнтованих дисциплін. Спеціальність “археологія”. – Одеса: Гермес, 2003. – С. 51-59.
6. Сминтина О.В. Проблеми палеоліту // Програми професійно-орієнтованих дисциплін. Спеціальність “археологія”. – Одеса: Гермес, 2003. – С. 27-37.
7. Сминтина О.В. Історіографія археології // Програми професійно-орієнтованих дисциплін. Спеціальність “археологія”. – Одеса: Гермес, 2003. – С. 9-17.

Сминтина О.В. Історіографія етнологічної науки // Програми професійно-орієнтованих дисциплін. Спеціальність “етнологія”. – Одеса: Гермес, 2003. – С.

15. Рекомендована література

Основна

1. Артемчик Г. І., Курило В. М., Кочерган М. П. Методика організації науково-дослідної роботи. – К., 2000.
2. Білуха М.Т. Основи наукових досліджень. К.:Вища школа, 1997.
3. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень: Підручник. – К.: АБУ, 2002.

4. Воблий К.Г. Організація роботи наукового працівника. – К.:вид-во АН УРСР, 1967.
5. Грищенко І. М., Григоренко О. М., Борисейко В. О. Основи наукових досліджень : Навч. посіб. – К. : Київ.нац.торг.-екон. ун-т, 2001.
6. Добров Г.М. Наука о науке. – К.:Наукова думка, 1998.
7. Довідник здобувача наукового ступеня. – К.:ВАК України, 1999.
8. Дудченко А. А. и др. Основы научных исследований: Учеб. пособие / Под ред. А. А. Дудченко. – К.: О_во —Знання, КОО, 2000.
9. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень: навч. посіб. / М-во освіти і науки України: під наук.ред. В. О. Дроздова. – К.: Професіонал, 2007.
10. Крушельницька О. В. Методологія і організація наукових досліджень: Навчальний посібник для студентів вищ. – К.: Кондор, 2006.
11. Лудченко А. А., Лудченко Я. А., Примак Т. А. Основы научных исследований: Учеб. пособие / Под ред. А. А.Лудченко. – К.: О-во «Знання», КОО, 2000.
12. Матвеева Е. А. Основы научных исследований. – К., 1999.
13. Наринян А. Р., Поздеев В. А. Основы научных исследований: Учебное пособие. – К.: Изд-во Европ. у-та, 2002.
14. Основні вимоги до дисертацій та авторефератів дисертацій // Бюлетень Вищої атестаційної комісії України. – 2007. – № 6. – С. 9–17.
15. Пилипчук М.І., Григор'єв А.С., Шостак В.В. Основи наукових досліджень. – К.: Знання, 2007.
16. Пилушенко В. Л., Шкрабак И. В. Методология и организация научного исследования : Учебное пособие. – Донецк, ДонГАУ, 2001.
17. Пилушенко В. Л. та ін. Наукове дослідження: Організація, методологія, інформ. забезпечення: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів. – К.: Лібра, 2004.
18. Пистун Н.Д., Шищенко П.Г. и др. Основы научных исследований. К.: Вища школа, 1988.
19. Правила оформлення посилань на архівні документи у дисертаціях // Бюлетень Вищої атестаційної комісії України. – 2010. – № 3. – С. 17–20.
20. Приклади оформлення бібліографічного опису у списку джерел, які наводяться у дисертації, і списку опублікованих робіт, які наводяться в авторефераті // Бюлетень Вищої атестаційної комісії України. – 2008. – № 3. – С. 31–38.
21. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень. – К.:Центр учбової літератури, 2007.
22. Стеченко Д. М. Методологія наукових досліджень: Підручник.–К.: Знання, 2007.
23. Сурмін Ю. П. Майстерня вченого: Підруч. для науковця. – К.: Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні, 2006.
24. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень : Навч. посіб. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2003. – 240 с.
25. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності. – К.:Знання-Прес, 2003.

26. Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня. Методичні поради. 4-те видання, виправлене і доповнене / Автор-упорядник Л. А. Пономаренко. – К. : Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України», Видавництво «Голока», 2010.

Додаткова

1. Адлер Ю. П., Маркова Е. В., Грановский Ю. В. Планирование эксперимента при поиске оптимальных условий. – М. : Наука, 1976.
2. Альтшуллер Г. С. Творчество как точная наука. – М.: Сов. радио, 1979
3. Бажинов В. А. Наука как самопознающая система. – К., 1991.
4. Барсков А. Г. Научный метод познания: возможности и иллюзии. – М., 1994.
5. Баскаков А. Я., Туленков Н. В. Методология научного исследования. – К., 2002.
6. Бешелев С.Д., Гурвич Ф.Г. Математико-статистические методы экспертных оценок. – М. : Статистика, 1974.
7. Бреннан Р. Словарь научной грамотности / Пер. с англ. Б. А. Борисова. – М.: Мир, 1997.
8. Бургин М. С., Кузнецов В. И. Введение в современную точную методологию науки. Структуры систем знания. – М., 1994.
9. Вернадский В. И. Научная мысль как планетное явление // В. И. Вернадский. Размышления натуралиста: В 2 кн. – М., 1987. – Кн. 2.
10. Вернадський В. Про науковий світогляд / Пер. з рос. М. Кратка. – К., 1996.
11. Гайденок П. П. Эволюция понятия науки. Становление и развитие первых научных программ. – М.: Наука, 1980.
12. Герасимов И. Г. Структура научного исследования. – М., 1992.
13. Гецов Г. Г. Рациональные приемы работы над книгой. – М., 1975.
14. Давыдов М., Лисичкин В. Этюды о прогностике. – М.: Знание, 1977.
15. Добров Г. М. Наука о науке / Отв. ред. Н. В. Новиков. – 3_е изд., доп. и перераб. – К.: Наук. думка, 1998.
16. Зербіно Д. Д. Наукова школа: лідер і учні (нова концепція). – Л.: Євросвіт, 2001.
17. Ильин В. В. Теория познания. – М., 1994.
18. Інформація та документація. Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила: ДСТУ 3582–97. – Введ. 01.07.98. – К.: Держстандарт України, 1998.
19. Йорданов И. Наука как логическая и общественная система: (Познавательные и прикладные функции современной науки). – К.: Наукова думка, 1979.
20. Коршунов А. М. Познание и деятельность. – М., 1994.
21. Кочергин А. Н. Научное познание: формы, методы, подходы. – М., 1991.
22. Крейг А., Росни К. Наука: Энцикл. / пер. с англ. – М.: Росмэн, 1999.
23. Матейко А. Условия творческого труда. Пер. с польск. Д. И. Иорданского. – М.: Мир, 1970.

24. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: Стат. зб. / Державний комітет статистики України. – К.: Держстандарт України, 2002.
25. Никифоров А. Л. Научный факт и научная теория: Творческая природа научного познания. – М., 1984.
26. Перегудов Ф. И., Тарасенко Ф. П. Введение в системный анализ. – М.: Высшая школа, 1983.
27. Рижко В. А. Концепція як форма наукового пізнання. – К., 1995.
28. Рузавин Г. И. Методы исследования. – М., 1994.
29. Рузавин Г. И. Методы научного исследования. – М.: Мысль, 1974.
30. Самоорганизация и наука: опыт философского осмысления. – М., 1994.
31. Спинін М. О. Сутність і структура наукової теорії. – К., 1992.
32. Тосака Дзюн. Теория науки. – М.: Наука, 1983.
33. Философия и методология науки / Под ред. В. И. Купцова. – М., 1996.
34. Фурман А. В. Ідея професійного методологування: монографія. – Ялта-Тернопіль: Економічна думка, 2008.
35. Шварц Г. Выборочный метод. – М.: Статистика, 1978.
36. Шеннон Р. Имитационное моделирование систем – искусство и наука. – М.: Мир, 1978.
37. Яковлев В. А. Диалектика творческого процесса в науке. – М., 1989.

16. Електронні інформаційні ресурси

Електронні підручники та конспекти лекцій:

1. http://biology.univ.kiev.ua/images/stories/Upload/Kafedry/Biofizyky/2014/konversky_osn_metod_ta_org_nayk_dosl.pdf
2. http://stud.com.ua/35357/filosofiya/metodologiya_naukovih_doslidzhen
3. http://library.dnu.dp.ua/Metodichki/metodologiyi_organizacija.pdf
4. <http://uk.kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/uk/PDF/ck-pravo/metod-naykov-doslidzhen.pdf>
5. http://ism-lnu.podia.com.ua/wp-content/vidannia/pidr/metod_nauk_dosl.pdf
6. http://bookss.co.ua/book_metodika-ta-organizaciya-naukovih-doslidzhen_865/4_tema-3.-metodologiya-naukovih-doslidzhen.-plan.
7. <http://politics.ellib.org.ua/pages-1109.html>